

Aanpak zwerfafval op bouwplaatsen

Aanpak voor gemeenten

Gemeente
Rotterdam

Inhoud

1. Inleiding
2. Doel van dit document
3. Aanpak en middelen
 - a. Wetten en regels
 - b. Belangrijke documenten
 - c. Wie zijn erbij betrokken?
4. Handhaving
5. Werkwijze
6. Welke maatregelen kunnen we gebruiken?
7. Aanbeveling

Inleiding

Zwerfafval op bouwplaatsen is een probleem. Het is niet alleen een probleem voor de buurt rond die bouwplaats, maar heeft ook gevolgen voor het milieu. Kleine stukjes afval, zoals plastic, kunnen in de natuur terechtkomen. Dat heten microplastics. Ook kan afval in het water terechtkomen.

Gemeenten hebben een belangrijke taak om zwerfafval op bouwplaatsen te voorkomen. Dat kan met vergunningen én door toezicht en handhaving. Er is een aanpak nodig met maatregelen en duidelijke afspraken.

Dit document geeft advies over hoe gemeenten zwerfafval op bouwplaatsen kunnen voorkomen. Het gaat over de Rotterdamse situatie, maar de adviezen zijn ook te gebruiken in andere gemeenten. In dit document leest u over regels, controle en maatregelen op de bouwplaats.

Doel van dit document

Dit document helpt gemeenten om zwerfafval op en rond bouwplaatsen te voorkomen. Het is vooral bedoeld voor ambtenaren die vergunningen verlenen en controleren of de regels worden nageleefd.

Omgaan met afval op bouwplaatsen wordt vaak al goed geregeld. Maar meestal geldt dat niet zo voor zwerfafval. Betere regels en meer controles kunnen dit verbeteren. Dit document gebruikt de ervaringen uit Rotterdam en maakt deze bruikbaar voor andere gemeenten.

Dit document biedt:

- Praktische hulpmiddelen.
- Advies voor versterken van toezicht en handhaving.
- Maatregelen op de bouwplaats.

Aanpak en middelen

Wetten en regels

In de Wet Milieubeheer staat een algemene regel: de zorgplicht (artikel 10.1). Deze regel geldt voor iedereen die afval veroorzaakt of met afval werkt. De zorgplicht betekent dat mensen en bedrijven maatregelen moeten nemen om schade aan het milieu te voorkomen. Dat geldt ook voor bedrijven op bouwplaatsen.

In de praktijk betekent dit:

1. Dat gemeenten mogen optreden tegen zwerfafval. Dat mag ook als er geen speciale regels zijn voor zwerfafval.
2. Dat gemeenten in vergunningen voor bouwprojecten extra eisen kunnen stellen.
3. Dat een gemeente zelf kan ingrijpen als een aannemer de regels niet naleeft. Bijvoorbeeld door een waarschuwing te geven of een last onder dwangsom op te leggen. Daar kan een gemeente bestaande wetten en regels voor gebruiken.

Belangrijke documenten

Gemeenten kunnen maatregelen tegen zwerfafval opnemen in vergunningen voor bouwactiviteiten.

In Rotterdam zijn de volgende documenten belangrijk om zwerfafval op bouwplaatsen te voorkomen:

- **Bouwplaatsvergunning:** deze vergunning regelt het tijdelijk gebruiken van openbare ruimte tijdens de bouw.
- **BLVC-plan (Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie):** zo'n BLVC-plan is verplicht bij plannen met veel impact voor de omgeving. Een gemeente stelt dit plan samen met de aannemer en beheerteams. Het bevat afspraken voor een schone en veilige bouwplaats.

Daarnaast is het belangrijk om ook andere middelen te gebruiken die helpen bij een schone bouwplaats. Als een gemeente het voorkomen van zwerfafval op meerdere plekken vastlegt, sluiten maatregelen beter op elkaar aan. Afspraken zijn dan

duidelijker en hebben een stevigere basis. De gemeente Rotterdam gebruikt daarom ook onderstaande documenten:

- **Bijlage Orde en Netheid:** Deze wordt toegevoegd aan bestekken. Hierin staan regels voor het netjes houden van bouwplaatsen.
- **Vuistregels voor het bouwen:** Dit zijn uitgangspunten voor duurzaam bouwen en leefbaarheid bij de Gemeente Rotterdam.

Wie zijn erbij betrokken?

In Rotterdam werken de volgende toezichthouders en handhavers op bouwplaatsen:

1. MBU'ers (Medewerkers Beheer & Uitvoering)

Zij houden toezicht op de inrichting en netheid van bouwplaatsen en zijn betrokken vanaf de vergunningsaanvraag. MBU'ers zijn tijdens de bouw een belangrijk aanspreekpunt voor de aannemer en de ontwikkelaar.

2. IBB'ers (Integrale Beheerders Buitenruimte)

Zij hebben een belangrijke rol bij projecten in de openbare ruimte. Ze brengen verschillende gebruikers en belangen samen. Ze geven advies over de inrichting van de openbare ruimte en beoordelen BLVC-plannen. Ook spreken ze actief met aannemers over onder andere orde en netheid op en rond de bouwplaats.

3. Toezicht & Handhaving (T&H)

Controleert of vergunningen worden nageleefd. Ze kijken bijvoorbeeld naar puincontainers en andere objecten op de bouwplaats. Bij signalen van zwerfafval voeren ze inspecties uit. Als dat nodig is helpen ze bij het geven van boetes.

4. Directievoerders en toezichthouders (Stadsontwikkeling)

Zij bewaken de uitvoering van gemeentelijke bouwprojecten. Ze letten erop dat het werk volgens de afspraken gebeurt en controleren of de aannemer zich houdt aan de bestekken en de bijlage orde en netheid.

5. Afdeling Bouw- en Woningtoezicht (Stadsontwikkeling)

Controleert op bouwveiligheid, maar richt zich niet op zwerfafval.

Andere interne en externe betrokkenen

Het cluster **Stadsontwikkeling** van de gemeente Rotterdam stimuleert duurzaam bouwen. Dit gebeurt binnen gebiedsontwikkelingen en via de Rotterdamse vuistregels voor het bouwen. Een voorbeeld hiervan is het stimuleren van prefab bouwen. Dit kan het gebruik van piepschuim op bouwplaatsen beperken. Piepschuim zorgt voor veel en hardnekkige vervuiling.

Rotterdam Circulair & Afdeling Afval en Grondstoffen

Deze gemeentelijke afdelingen ontwikkelen beleid en projecten rond zwerfafval en hergebruik van materialen.

Wijkregisseurs en gebiedsmanagers van de gemeente ontvangen meldingen van bewoners over overlast. Ze geven deze meldingen door aan de juiste toezichthouders.

Meldingen van bewoners zijn een belangrijke aanvulling op controles van de gemeente. De meldingen komen in het meldsysteem. Medewerkers van Beheer & Uitvoering of Toezicht en Handhaving verwerken deze meldingen.

Externe partijen, zoals Bewuste Bouwers

Externe organisaties kunnen bouwbedrijven ondersteunen bij schoon en netjes werken op en rond de bouwplaats.

Handhaving

Gemeenten kunnen het bestuursrecht gebruiken als aannemers en ontwikkelaars zich niet houden aan de afspraken in de vergunning. De belangrijkste middelen zijn:

Waarschuwing

Is een eerste stap bij overtreding, bijvoorbeeld bij vervuiling of verwaaid afval.

Last onder dwangsom

Bij herhaling van de overtreding of bij ernstige vervuiling kan de gemeente een dwangsom opleggen.

Vastleggen en opvolgen

Met het oog op handhaving legt de gemeente overtredingen vast. MBU, T&H, directievoerders en toezichthouders beoordelen deze meldingen en ondernemen waar nodig vervolgstappen.

Bewonersmeldingen

Meldingen komen binnen via het centrale telefoonnummer 14 010 of via de gemeentelijke app MeldR. Medewerkers Beheer en Uitvoering volgen deze meldingen op in controles bij de bouwplaats.

Werkwijze

Om bouwplaatsen te beoordelen op netheid, kunnen gemeenten visuele inspectiekaarten gebruiken. Deze zijn gebaseerd op CROW-richtlijnen. Deze hulpmiddelen geven de toezichthouders houvast als zij bouwplaatsen controleren.

Voorwaardelijk is duidelijke communicatie over het gebruik van hulpmiddelen binnen de uitvoerende teams. Hetzelfde geldt voor consequente handhaving en boetes geven. Alleen maatregelen vaststellen is niet genoeg, deze moeten ook echt worden uitgevoerd en gehandhaafd. Daarvoor is het belangrijk om maatregelen blijvend in de werkinstructies op te nemen. Daarnaast moet de aanpak van zwerfafval een duidelijke plek krijgen in de taken van toezichthouders en handhavers.

Welke maatregelen kunnen we gebruiken?

1. Opruimers op locatie inzetten.
2. Een schoonmaakcontrole rondom de bouwplaats aan het einde van de dag.
3. Afspreken van een slechtweerprotocol om wegwaaien van afval te voorkomen.
4. Afsluitbare afval- en puincontainers plaatsen.
5. Dagelijks schoonmaken van de openbare ruimte rond de bouwplaats.
6. Plaatsen van volledig gesloten bouwhekken (bij water).
7. Verplicht plaatsen van een steigernet of puinvanger bij hoogbouw.
8. Omwonenden informeren en toezicht houden op het juiste gebruik van puincontainers.

Aanbevelingen voor gemeenten

Om zwerfafval op bouwplaatsen goed aan te pakken, moeten gemeenten dit standaard opnemen in hun werkwijze. Zowel als het gaat om voorkomen van zwerfafval als om handhaven op overtreding. Vergunningverlening en toezicht hebben daarin een erg belangrijke rol.

Om zwerfafval van bouwplaatsen te voorkomen, moeten vergunningverleners maatregelen opnemen in vergunningen. Deze aanpak moet daarnaast blijvend worden opgenomen in het

beleid van een gemeente. En natuurlijk moet een gemeente deze regels duidelijk communiceren met aannemers en bewoners. Geef bij de start van bouwprojecten dus gerichte informatie over maatregelen om zwerfafval te voorkomen. En maak aannemers en bewoners bewust van hun rol bij het schoonhouden van de omgeving. Ook in situaties waarin geen vergunning nodig is, zoals bij het plaatsen van tijdelijke containers, kan bewustwording bij de betrokkenen worden vergroot.

Maatregelen hebben pas zin als ze ook echt worden uitgevoerd en gehandhaafd. Daarvoor is voldoende capaciteit nodig bij de toezichthouders. Daarnaast moet de aanpak een duidelijke plek krijgen in de prioriteiten van hun taken.

Binnen de gemeente Rotterdam worden op dit moment de mogelijkheden verkend om zwerfafval op bouwplaatsen blijvend aan te pakken.